

.....
kod pracy ucznia

.....
pieczętka nagłówkowa szkoły

KONKURS POLONISTYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH
ETAP SZKOLNY

Drogi Uczniu,

witaj na I etapie konkursu polonistycznego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 13 stron i zawiera 12 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś ten fakt Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Dbaj o czytelność pisma, poprawność językową i precyzję odpowiedzi.
- Nie używaj korektora.
- Oceniane będą tylko te odpowiedzi, które zostały umieszczone w odpowiednim, wykropkowanym pod pytaniem, miejscu.
- Brudnopis nie będzie oceniany.

Czas pracy:

120 minut

Liczba punktów
możliwych

do uzyskania:

100

Pracuj samodzielnie.

Powodzenia!

Motyw przewodni:

„*Wolność kocham i rozumiem*” Bogdan Łyszkiewicz

„*Ludzie, których od dzieciństwa wychowywano w zasadach wolności, rozpoznaje się nie po męstwie czy bogactwie, czy po innych tego rodzaju dobrach, lecz najwyraźniej po wartości tego, co mówią*” Isokrates

Tekst I

Moja wierna mowo

Moja wierna mowo,
służyłem tobie.
Co noc stawiałem przed tobą miseczki z kolorami,
żebyś miała i brzozę i konika polnego i gila
zachowanych w mojej pamięci.

Trwało to dużo lat.
Byłaś moją ojczyzną bo zabrakło innej.
Myślałem że będziesz także pośredniczką
pomiędzy mną i dobrymi ludźmi,
choćby ich było dwudziestu, dziesięciu,
albo nie urodzili się jeszcze.

Teraz przyznaję się do zwątpienia.
Są chwile kiedy wydaje się, że zmarnowałem życie.
Bo ty jesteś mową upodlonych,
mową nierozumnych i nienawidzących
siebie bardziej może od innych narodów,
mową konfidentów,
mową pomieszanych,
chorych na własną niewinność.

Ale bez ciebie kim jestem.
Tylko szkolarzem gdzieś w odległym kraju,
a *success*, bez lęku i poniżeń.
No tak, kim jestem bez ciebie.
Filozofem takim jak każdy.

Rozumiem, to ma być moje wychowanie:
gloria indywidualności odjęta,
Grzesznikowi z moralitetu
czerwony dywan podściela Wielki Chwał,
a w tym samym czasie latarnia magiczna
rzuca na płótno obrazy ludzkiej i boskiej udręki.

Moja wierna mowo,
może to jednak ja muszę ciebie ratować.
Więc będę dalej stawiać przed tobą miseczki z kolorami
jasnymi i czystymi jeżeli to możliwe,
bo w nieszczęściu potrzebny jakiś ład czy piękno.

Zadanie 1. (0-7) **Przeczytaj uważnie wiersz Czesława Miłosza. Odpowiedz na następujące polecenia i pytania:**

A) Zaznacz prawidłową odpowiedź (0-3)

	prawda	fałsz
Bezpośrednie wyznaczenie i zawarte w nim odwołania do własnej biografii pozwalają utożsamić podmiot liryczny z podmiotem autorskim.		
W całym utworze przeważają zdania podrzędnie złożone.		
Rozpoczynające wiersz słowa „Moja wierna mowo...” to przykład apostrofy.		

B) Czy podmiot liryczny/poeta jest „panem języka/mowy”, czy „jego/jej sługą”? Swoją odpowiedź uzasadnij przy pomocy dwóch argumentów. (0-4)

Teza.....

Argument 1

.....
.....
.....

Argument 2

.....
.....
.....

Tekst II

*(...) Z wielu stron słyszy się o różnych zagrożeniach języka. Nie myślę tu o odwiecznych narzekaniach purystów, którzy w każdej epoce wróżą językowi katastrofę. Ale oto publicyści zwracają uwagę: "nasz język zszarzał", "coraz mniej mamy pięknej, artystycznej prozy", "wychodzą z użycia piękne zwroty"; z drugiej strony w literaturze i na ulicy szerzy się "brutalność językowa", pojawiają się "dziwolągi, wytrychy, plugastwo w mowie, słowa zrobaczywiałe, słowa-chwasty". Zwięźle podsumowuje te obserwacje epitet "brzydkosłowie".
Więc - piękno języka zagrożone?*

Irena Bajerowa, *Piękno contra piękno* dostępne <http://gazeta.us.edu.pl/node/197941>

Zadanie 2. (0-8) Irena Bajerowa przywołała fragment wiersza Czesława Miłosza w kontekście oceny estetycznych zmian języka. Wskaż zjawiska językowe, które Twoim zdaniem zaświadcza o „zszarzeniu języka” oraz odwołując się do wiedzy i własnych doświadczeń, wypisz 5 zaleceń pozwalających „ubarwić”, wzmocnić piękno języka ojczystego.

Zjawiska zaświadcza o „zszarzeniu języka”.	Co pozwala „ubarwić”, wzmocnić piękno języka ojczystego?

Zadanie 3. (0-4) Przyporządkuj autorom poszczególne cytaty.

- a) *A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają*
- b) *Chodzi mi o to, aby język giętki*
Powiedział wszystko, co pomyśli głowa:
A czasem był jak piorun jasny, prędko,
A czasem smutny jako pieśń stepowa,
A czasem jako skarga nimfy miętki,
A czasem piękny jak aniołów mowa...
- c) *Oto czterdzieści lat minęło, jak nie widział kraju i Bóg wie ile, jak nie słyszał mowy rodzinnej, a tu tymczasem ta mowa przysła do niego sama – przepłynęła ocean i znalazła go, samotnika, na drugiej półkuli, taka kochana, taka droga, taka śliczna!*
- d) *Nie miecz, nie tarcz - bronią języka,*
Lecz - arcydziela
- e) *O mowo polska, ty ziele rodzime,*
Niechże cię przyjmę w otwarte ramiona;
Ty będziesz kwieciem tych pól ubarwiona (...)

1. Wyspiański ... 2. Rej ... 3. Sienkiewicz ... 4. Norwid ... 5. Słowacki ...

Zadanie 4. (0-2) **Jaką częścią mowy jest słowo „gęsi” w przywołanym cytacie renesansowego twórcy? Wskaż prawidłową odpowiedź.**

- a) Jest rzeczownikiem , czyli „gęś” w liczbie mnogiej.
- b) Jest przymiotnikiem od słowa „gęś”. „Gęsi” występuje choćby w znanych wyrażeniach „gęsie pióro”, „gęsia skórka”.
- c) Jest czasownikiem od słowa „gęścić”, oznaczającego dawniej w języku polskim niewłaściwą artykulację głosek.

Prawidłowa odpowiedź ...

Zadanie 5. (0-4) ***11 listopada* Jana Lechonia to wiersz napisany na uroczystość dziesięciolecia niepodległości. W utworze odnajdziemy wiele nawiązań do działań wybitnych Polaków. Wymień dwóch wybranych bohaterów, o których aluzyjnie pisze poeta.**

.....
.....

Zadanie 6. (0-4)

A) W tradycji interpretacji biblijnej Babilon stał się szczególnym symbolem. Wyjaśnij jego znaczenie, używając jednego zdania złożonego. (0-2)

.....
.....
.....
.....

B) *Psalm 137* to przykład zbiorowej lamentacji Izraelitów odrzucających żądania babilońskich prześladowców. Co stało się główną przyczyną odmowy zaśpiewania *pieśni radosnych, pieśni syjońskich*? (0-2)

.....
.....
.....
.....

Zadanie 7. (0-6) Kogo charakteryzują następujące cytaty? Do podanych fragmentów dopisz wybranych bohaterów *Quo Vadis* Henryka Sienkiewicza.

- a) „Miedzianobrody jest tchórzliwym psem. Wie, że władza jego jest bez granic, a jednak stara się upozorować każdy postępek (...) Mnie samemu nie raz przychodziło na myśl, dlaczego zbrodnia, choćby była potężna jak cesarz i pewna jak on bezkarności, stara się zawsze o pozory prawa, sprawiedliwości i cnoty?...”
- .....

- b) „...zebrawszy wszystkie siły pretorianów, słał gońca za gońcem do zbliżającego się cesarza z oznajmieniem, że nic nie straci ze wspaniałości widowiska, albowiem pożoga wzmogła się jeszcze”.
- .....

- c) „Jestem cynikiem, panie, bo mam dziurawy płaszcz; jestem stoikiem, bo będę znoszę cierpliwie, a jestem perypatetykiem, bo nie posiadając lektyki chodzę piechotą od winiarza do winiarza i po drodze nauczam tych, którzy obiecują za dzban zapłacić”.
- .....

- d) „...był człowiekiem rozumnym i nieraz zastanawiał się nad duszą ludzką i nad życiem. Lecz w ogóle życie to w tym świecie, w którym obaj żyli, mogło być zewnątrz szczęśliwe lub nieszczęśliwe, ale wewnątrz było spokojne. Równie jak piorun lub trzęsienie ziemi mogło obalić świątynię, tak nieszczęście mogło zburzyć życie, samo w sobie jednak składało się ono z prostych i harmonijnych linii, wolnych od wszelkich zawiłań”.
- .....

- e) „Augustianin, żołnierz i dworzanin Nerona! Wszakże brał udział w jego rozpuszczeniu i szaleństwach, jak świadczyła o tym ta uczta, której Ligia nie mogła zapomnieć; wszakże chodził razem z innymi do świątyni i składał ofiary bezecnym bogom, w których może i nie wierzył, ale oddawał im jednak cześć urzędową. Wszakże ją ścigał po to, by z niej uczynić swoją niewolnicę i kochankę, a zarazem wtrącić ją w ów straszny świat zbytku, rozkoszy, zbrodni i bezeceństw, wołających o gniew i pomstę Bożą. Wydawał się wprawdzie zmieniony, ale przecie dopiero co sam jej rzekł, że jeśli będzie więcej myślała o Chrystusie niż o nim, to gotów Go zniechęcić”.
- .....

- f) „Niektórzy podnosili ku niemu oczy, a wówczas rozjaśniały się im twarze i uśmiechali się widząc nad sobą, hen, w górze, znak krzyża. Jemu zaś rozdzierało się serce i mówił: «O Panie! Bądź wola Twoja, bo na chwałę Twoją, na świadectwo prawdy giną te owce moje! Tyś mi je paść rozkazał, więc zdaję Ci je, a Ty porachuj je, Panie, weź je, zagój ich rany, ukój ich boleść i daj im więcej jeszcze szczęścia, niżli tu męki doznali»”.
- .....

Zadanie 8. (0-4) Czy Twoim zdaniem czyn Antygony zaświadczał o jej wolności? Przedstaw tezę, którą uzasadnisz dwoma argumentami.

Teza.....

Argument I

.....
.....
.....

Argument II

.....
.....
.....

Zadanie 9. (0-3) Wymyśl hasło reklamowe (promujące nasz kraj), w którym odniesiesz się do esencji polskości. Fragment wiersza Leopolda Staffa „*Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!/Lecz czymś największym, czym być można: Sobą!*” niech stanie się Twoją inspiracją.

.....

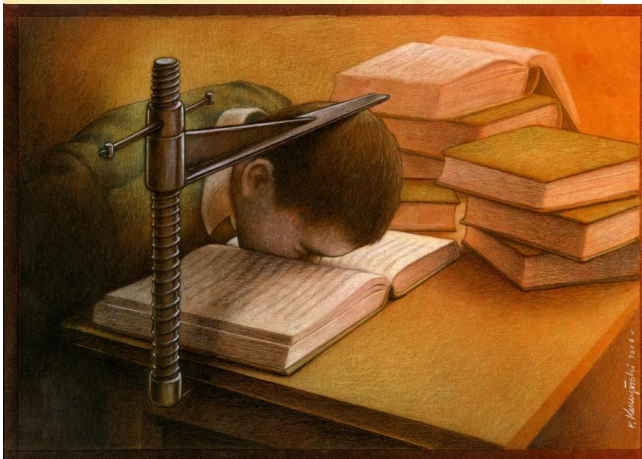
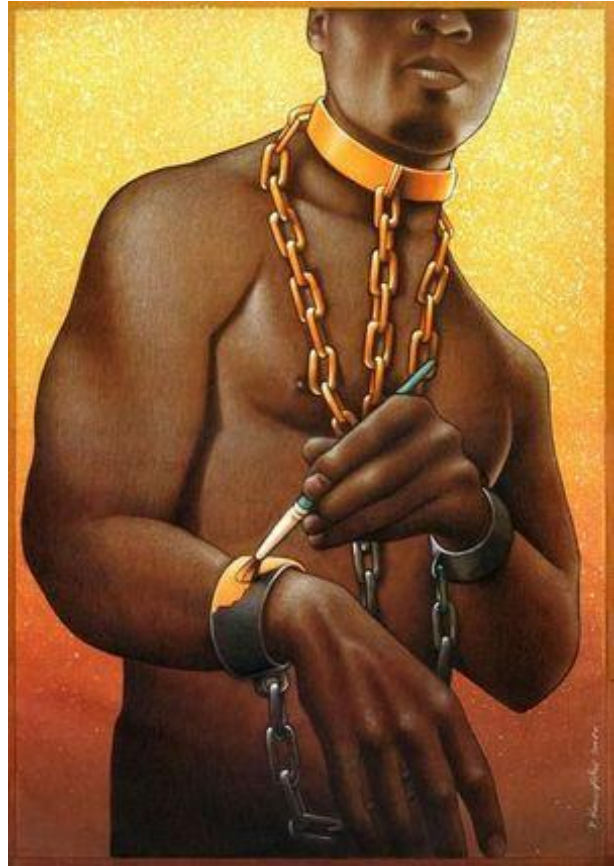
Zadanie 10. (0-4) Napisz dedykację, w której rekomendujesz *Hobbita* Johna Ronalda Reuela Tolkiena. Wolność to słowo klucz Twojej dedykacji.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 11. (0-4) Napisz krótką notatkę (przynajmniej 5 zdań) do gazetki szkolnej, w której zrecenzujesz film *Waleczne serce* (reż. M. Gibson). W swej pracy wyraż pozytywną lub negatywną ocenę dzieła filmowego. Pamiętaj o rzeczowej argumentacji.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 12. (0-50) Napisz opowiadanie, którego ilustracją mogłaby stać się wybrana grafika Pawła Kuczyńskiego, zaś muzycznym komentarzem tekst piosenki *Kocham wolność*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Brudnopis